

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

E G Y H Á Z I É S I S K O L A I K Ö Z L Ö N Y

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár 1 évre 8 pengő.

Postatakarékpénztári csekk számla: 43.916.

FŐSZERKESZTŐ: D. DR. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ: URAY SÁNDOR.

„NULLBRÜDER“

Révész Imre püspök bibliamagyarázata 1942. szeptember 25-én, a II. lelkészképző vizsgálatot
tett ifjak kibocsátása alkalmával

(Gyorsírás után.)

Jelenések 19. r. 10. vers: *És leborulék annak lábai előtt, hogy imádjam őt, de monda nékem: Meglásd, ne tedd: szolgatársad vagyok néked és a te atyádfiaiának, akiknél a Jézus bizonyágtétele van; Istent imádd, mert a Jézus bizonyágtétele a prófétaság lelke.*

Íme tehát nemcsak az apostolok: Péter, Pál vagy az apostoltárs: Barnabás (I. Ap. Csel. 10: 26, 14: 15), hanem még maguk az angyalok is sietnek félreérthetetlenül kinyilvánítani, hogy *ők is teremtmények*, éppen úgy, mint a többi közönséges emberek. Imádat nekik sem jár, úgy, mint semmiféle más teremtménynek.

A Jelenések Könyvében kétszer is (v. ö. 22: 8—9) halljuk angyali ajkáról nyomatékosan ezt a bizonyágtételt. A szegény, de a kijelentés által mérhetetlenül gazdaggá lett ember rettegő örömmel leborul az angyal lábaihoz és akkor az angyal figyelmezteti: „Vigyázz, szolgatársad vagyok néked és a prófétáknak. Meglásd, ne tedd, az Istent imádd.”

Nekünk református lelkészeknek olyan túlságosan sok biztatás nem szükséges ahhoz, hogy emberimádatot ne gyakoroljunk. Ósidóktól kezdve, azt mondhatni, csontunkban és vérünkben van az a büszke öntudat, hogy minálunk hierarchia nincs, minálunk az egyházi szolgálat minden foka elvben és gyakorlatban is egyenlő, minálunk nemcsak imádat, hanem még imádat felé hajló tisztelettel sem lehet illetni semmiféle teremtményt, még az egyházi szolgálat legmagasabb fokára helyzetetett felvigyázókat sem. Erre minket nem kell figyelmeztetni.

Nem tudom azonban, hogy más vonatkozásban nem fér-e nagyon is ránk ez a figyelmeztetés. Mert az az öntudatos, büszke, különösen a fiatal református lelkész, aki a világért sem volna hajlandó még csak árnyékát sem mutatni az imádat felé csúszó tiszteletnek fellebbvalói iránt, esetleg nagyon is közel áll ahhoz a kísértéshez, hogy amilyen kevésbé

imádat más, annyira imádtassa önmagát. A saját magunk imádtatását pedig éppen úgy tiltja ez az Ige, mint a más imáadására hajló, embert és teremtményt meg nem illető tiszteletadás. Az Ige első parancsa és e parancs erejében az én első figyelmeztetésem hozzátok, fiatalokatok öntudatában munkálkodó és már emiatt is sok különleges kísértéssel körülvett kedves szolgatársaim, ez: mostantól fogva, amikor Isten kegyelmes jóvoltából teljes képesíteteket elnyertétek, kettőzött éberséggel vigyázzatok, ne csak *töletek* ne induljon ki, hanem *felétek* se irányuljon semmiféle formában személyi kultusz. Ennek a kísértésnek tulajdonképpen csak egyetlenegy tökéletesen hathatós ellenszere és védőpajzsa van; az, hogyha nagyon komolyan vesszük azt, amit a magyar szöveg így mond: „szolgatársad vagyok néked és a te atyádfiaiának, a prófétáknak”, de amit a görög szöveg így mond: „συνδουλός σου είμι”, tehát nem szolgatárs, hanem *rabszolgatárs*.

Az az angyal, aki soha el nem bukott, akit tehát a megváltás hálája nem kötelez az ő Ura és Feje, az Isten élő Igéje, a Jézus Krisztus iránt, de aki pusztán teremtésénél fogva és teremtéséért is mérhetetlenül hálás az Isten élő Igéje iránt, Aki teremtette őt, az az angyal magát az elesett teremtetéssel egy sorban mégis csak szüdülosznak rabszolgatársnak tekinti és azt mondja az embernek: „rabszolgatársad vagyok néked”, éppen olyan föltétlen, fellebbezhetetlen, elidegeníthetetlen örök tulajdon vagyok én is Isten kezében, mint amilyen te vagy és a te atyádfiai.

A reformáció hajnalán volt egy szabadabb szervezetű, népszerű felszerzetesrend, az ú. n. „fratres de vita communi”, a közös élet testvérei. Elmélyült humanista és misztikus biblicitásukkal sok tekintetben előkészítői lettek a reformációnak, hiszen az ő iskolájukba járt Magdeburgban Luther is. Ez a rend bájos elnevezést kapott az őt nagyon ked-

velő német köznép száján: úgy hívták őket, hogy „Nullbrüder”. Tehát még csak nem is „minores”, ahogy a franciskánusokat nevezik, hanem egyenesen Nullbrüder!*

Gondoltál-e már arra, hogy milyen érdekes szám az a nulla? Hogy millió nullát ha leírsz, akkor is annyit ér, mint egy nulla? De ha a sorozat elejére teszel egy önmagában pozitív értéket jelentő számot, akkor azoknak a nulláknak értéke milyen hihetetlen magasra szökik! Akkor elvitathatatlan, határozott értéket kapnak, az egyik milliós, a másik százezres, a harmadik egyes helyezéssel, de valamennyi érték, és ezt az értéket valamennyi attól az *egy* érték-jegytől kapja, amelyik az élükön áll. Angyal, próféta, apostol, mártír, vezető pásztor, tanyai kis káplán — külön-külön is, együttvéve is — mind-mind csupa nullák az élő Isten színe előtt. De ha eléjük van téve az az egy szám, az az Egy, aki tegnap, ma és mind-örökké ugyanaz, a Fő, a Király, a rabszolgák feltétlen Ura, akkor ezek a nullák mind megkapják a maguk pozitív értékelését és boldogan sorakoznak fel csatarendbe az ő egyetlen Vezérük mögött.

Kedves rabszolgatársaim! Vállaljátok-e, hogy mivelünk együtt ilyen „Nullbrüder” legyetek, ilyen rabszolgatársak? Akkor fogjátok igazán megtapasztalni azt, hogy mit jelent az evangéliumi egyenlőség a szolgálatban, amikor meg fogjátok tudni és látni azt, hogy mit jelent maga az evangéliumi szolgálat. Ennek a szolgálatnak értelme és tartalma — ahogy az angyal mondja hihetetlen tömörséggel és valahogy mégis egyszerre felvillanó igazsággal —: a Jézus tanúságtétele, a Jézusról szóló tanúbizonyságtétel, amihez rögtön hozzáteszi azt is, hogy ez pedig nem más, mint magának a próféciának a lelke.

Mit jelent ez? Éppen az angyal szájában megint mérhetetlen nagyot jelent, azt, hogy az angyalok éneke, a prófétáknak a legcsodálatosabb, az örök titkokba legjobban bevillanó látomásai és bizonyoságtételei, az apostolok nagy üzenethordozásai és mindnyájunknak, akikre igehirdetés bízott, egyszerű, szerény mindennapi bizonyoságtételei katedraban és katedrán kívül, kicsi gyermekek között és elvadult tanyavilágban, ez mind azonagy Léleknek az adománya: az Isten Szentlelkéé, és mindennek csak egy, egyetlenegy a tartalma és a célja, Jézusról tanúbizonyságot tenni.

A mi egész szolgálatunk rögtön mellé megy a rendeltetésének, mihelyt valami más célját keressük akár milyen magasztos vagy korszerű meghatározásban is. Akár a népet akarjuk boldogítani és fel-emelni, akár az ősi fajmagyarságot akarjuk menteni és erősíteni, akár a „diadalmas” világnézetet akarjuk hirdetni, akár valami nagyszerű politikai célkitűzést akarunk megközelíteni nemzetünk, vagy legalább is annak ránk bízott része számára; mindezt szebbnél-szebb gondolatmenettel meg lehet indokolni és szívbe-markoló érzelmi koefficiensekkel meg lehet erősíteni, de az Isten előtt mindez semmit sem ér. Nulla, nulla, nulla!

Téged, mert lelkipásztor vagy, Isten nem kötelezett sem szociálpolitikára, sem egyéb politikára, sem népi irodalom kultuszára, sem magyarság-

* Az elnevezés eredetét a kutatás inkább a *Noll* = Kapuze szóra vezeti vissza, de a köztudatban és a közszájon a „noll”ból nulla lett, hangzásilag is, értelmileg is.

mentésre; téged Isten, mert lelkipásztor vagy, mert szündefőszó vagy az apostoloknak, angyaloknak, vértanúknak, gályaraboknak, téged csak egyetlenegyre kötelezett: a Jézusról való tanúságtételre, amelyet ha hűségesen végeztél és végezel és ha ebbe a tanúságtételbe beleteszed tanultságodat, jellemedet, becsületedet, életed naponkénti kopását és égését, beleteszed mindenedet, akkor Istened megadja neked — nem akkor, amikor te kívánod és szeretnéd, hanem amikor Ő akarja —, hogy a népednek is igazán szolgálhass vele, hogy drága magyar fajtádat is ezzel szolgálj leghívebben, hogy a mai eszmei zűrzavarban a rádbizottak elé csodálatos, előremutató sugárkévét vetíthess még *világi* problémákban is. Igen, ha nem akarsz politikus lenni, ha nem akarsz fajmentő lenni, ha nem akarsz népi csuda lenni, ha nem akarsz világnézeti kalauz lenni, ha csak pusztán „*martyr Jesu*” akarsz lenni, akkor Isten még politikussá, fajmentővé, népi csudává, világnézeti kalauzzá is tehet valamikor, amikor Ő neki tetszik, amikor Ő az Ő rabszolgáját éppen erre akarja felhasználni. De ha az akarsz lenni, aminek *nem* rendeltetted, soha nem leszel sem azzá, sem Jézus tanítványává.

Szolgálj, szolgálj és újra szolgálj; vagyis: sohasem ambíció, sohasem törtetés és sohasem *szereplés*! Egyik áldottemlékü tanítómesterem, boldogemlékü Kenessey püspök, aki fiaként szeretett és *fejjelmezzelt* ifjú theologus koromban — a fejjelmezésre különös hangsúlyt teszek, mert így volt —, egyszer, amikor a megelőző vasárnapon valamelyik kolozsvári templomban szabad volt Igét hirdetnem, megszólított. Nagyon kedvesen azt mondta:

— Hát hallottam édes fiam, hogy prédikáltál. Erre én büszke boldogsággal azt feleltem, hogy: „igen, szerepeltem a múlt vasárnap”.

Elsötétült az arca, nagyon komolyan rámnézett és felejthetetlen nyomatékkal mondta:

— „*Nem szerepeltél édes fiam, hanem szolgáltál!*”

Ez a lecke elég volt egész életemre. Hadd kérjelek meg titeket is, rabszolgatársaim, hogy legyetek boldogok nem a népboldogító szerepében vagy hasonló más szerepben, hanem abban, hogy rabszolgák vagytok, hogy angyaloknak, prófétáknak, apostoloknak, mártíroknak, idősebb lelkésztestvéreiteknek szündefőszói vagytok. Legyünk boldogok abban, hogy nullák vagyunk és egész életünk legyen egy mérhetetlen hálaáldozat azért, hogy a mi Urunk által mégis *minden* lehetünk.

Hozzászólás

Makkai Sándor: „A tiszántúli református egyházkerület jövője” c. tanulmányához.

Mint a Tiszántúl szülöttének és neveltjének, gyermekémetől fogva szívemhez nőtt a Máramaros-tól Orsováig terjedő tiszántúli egyházkerület egységének és megbonthatatlanságának tudata, gondolata. Belém idegződött ez a hatalmas nagy egység, mint a magyarországi reformátusságnak súlyt és tekintélyt követelő egysége. Benne Urunk Jézus Krisztus evangélium szerint reformált magyar anyaszentegyházának egy olyan tömbjét tanultam ismerni, mely az

anyaszentegyház életét fenyegető veszedelmek közt, a nyílt és rejtett támadások ellenében Istentől rendelt bástya, erős vár. Szentségtörésnek tetszett még a gondolat is, hogy ez az erős vár megbontassék, részekre szedessék.

Így tagadhatatlan ellenérzéssel, de meleg érdeklődéssel tanulmányozgattam át újra és újra Makkai Sándornak az Isten dolgaiért aggódó lélekkel, az elméletileg és gyakorlatilag nagy felkészültségű, hívő tudós bölcsességével és meglátásával megírt lenyűgöző tanulmányát. De meggyőzni, más véleményre és belátásra vezetni nem tudott az. Meggyőzött arról, hogy valahol hibák vannak, betegség fészkel, de a gyógyításnak a Makkai Sándor által jónak látott módját elfogadni nem tudtam mind máig. Mindegyre a klasszikus intelem járt az eszemben és szívemben: „Az orvosság rosszabb ne legyen a betegségnél!” A világi példa is előttem járt szüntelen. Az Osztrák-Magyar monarchiát részekre bontott földi sorsintézők maguk tettek vallomást, hogy a monarchiát, ha nem lett volna meg, meg kellett volna alkotni. Nemcsak a gyűlölet, de a szeretet is diktálhat olyan lépést, amely később megbánásra vezet. Ez együtt jár a fejünkhöz köttetett gyarlósággal.

Makkai Sándornak az egyházkerület részekre bontása mellett féltő szeretettel, nagy gondnal, tudós mérlegeléssel felsorakoztatott, első olvasásra, hallásra megfogó érvei között vannak olyanok, amelyeket megerőltetni lehetetlennek látszik, de vannak olyanok is elégséges számmal, melyekre az ellenérv szinte magától adódik.

A kerület nagy terjedelme kétségtelenül emberfelettinek látszó feladatot ró az „episcopusra”. De — ha nem is ilyen mértékben egészen — ez megvan az erdélyi egyházkerületben is. Az erdélyi egyházkerület is egy egész országrészt, országnak beillő területet foglal magában. A terület nagysága által okozott nehézségek ellen a részekre osztásnál hatásosabb segedelemnek mutatkozik az, hogy a felügyelő püspök mentesíttessék a közigazgatás különböző ágazatainak apró-cseprő dolgai intézésétől s mellé közigazgatási, tanügyi, pénzügyi stb. tanácsosok állíttassanak, akiknek munkája tehermentesítene a püspököt s ideje nagy részét a lelki dolgok számára szabaddá tenné. Analógiát erre a magyar református egyházban nem nehéz keresni. Másik remédiumnak kínálkozik, hogy a püspök számára az egyházkerület autót állítson be s így mentesítse a vonatkozó feladatok okozta idővesztésektől és a felügyelői tiszt gyakorlatára több lehetőséget biztosítson számára.

Nincs ellenérv nélkül az egyházkerület gyülekezeteinek különböző életkörülményeire való hivatkozás sem. A dunamelléki egyházkerületben is éppen így együtt vannak a különböző élettípusú, különböző lelkiségű gyülekezetek. Más típusok, más lelkiségűek a budapesti gyülekezetek mint pl. Nagykőrös, a budapestkörnyéki munkásgyülekezetek mint Kecskemét. De lehetne hosszú sorban előszámlálni a bizonyító példákat, hogy ez a „betegség” megtalálható mindegyik egyházkerületünkben. Sőt azt mondhatjuk, hogy — mint általában minden téren — a Tiszántúl lelkiben is egységesebb, mint az ország bármelyik más egyházi vagy világi tömbje. Valószínűleg innen vette Szabó Dezső az indítást ahhoz a megállapításához, hogy a magyar katolikus lélekben tulajdonképpen

közelebb áll a magyar reformátushoz, mint a német vagy tót katolikushoz.

Tény, hogy a Tiszántúl egyetemes egyházi viszonylatban messze lemarad a lélekszamarányának megfelelő részvételtől és befolyástól. Ezen azonban — féltő — a részekre bontás nemhogy segítene, hanem még inkább rontani fog. Az egyházkerületek meglévő s Makkai Sándor által is hangoztatott partikularizmusa nem szüntethető meg, inkább attól kell tartani, hogy be fog plántálódni a tiszántúli kerületből alakuló három kerület életébe is. A vezetőkül, kormányzókul állítandók is emberek! S bekövetkezhetik éppen úgy, mint ellenkezője ennek, hogy a három tiszántúli egyházkerület nem egymás mellett, hanem egymás ellen fog résztvenni az egyetemes egyházi életben.

Az anyagilag gyöngye gyülekezetek terhének hordozása sokkal inkább megvalósítható az alföldi nagy gyülekezeteket az északi és keleti szélekkel együtt magában foglaló tiszántúli nagy egyházkerületben, mint a szétaprózott kerületi beosztásban.

„Erős és jelentékeny tömbből lehet kisugározni a református öntudatot az északi és északkeleti szélek felé — állapítja meg Makkai Sándor a tervezett felsőtiszai egyházkerületre vonatkozóan — s hatékonytá tenni a kis szigetek és szórványok védelmét.” Ez az érv a kerület felosztása mellett sokkal kevésbé hathatós, mint a felosztás ellen. A mai tiszántúli egyházkerület igazán jelentékeny tömb!

Nem lehet szó nélkül elmenni az anyagi kérdések mellett sem. A három kerület hármassal anyagi terhet jelent. Gyülekezeteink továbbmenőleg nem terhelhetők közigazgatási költséggel. Én nem tudok olyan jó reménységgel lenni az állami anyagi támogatás felől, mint Makkai Sándor. Nem egy fájdalmas tapasztalatom van arról, hogy az állami segítség és támogatás milyen vékony, gyakorta elapadó erekben csörgedez, mikor a mi szegénységünk megsegítéséről van szó s milyen hatalmas folyamban áradoz, mikor másik felekezet gazdagságának további duzzasztásáról van szó. Az élet kiáltja, hogy a magyar érdekek nem mindig nyernek egyforma istápolást Róma érdekeivel, s nem mindig, sőt hántóan kevésszer történik a magyar érdekek szem előtt tartásával az állami támogatás szétosztása. Elismeri ezt Makkai Sándor is, mikor az iskolaügyről szólva, ezeket mondja: „Az államnak magyar nemzeti szempontból itt volna a legnagyobb és legsürgősebb feladata, hogy a tantermek építéséhez segítségül siessen, mert egyébként az a helyzet áll elő, hogy a gyermekben leggazdagabb és legmagyarabb nép marad oktatás és nevelés nélkül.” Volna! Tehát csak óhaj! A valóság más! Egyházmegyénk területéről tudnék példát, példákat előmutatni, melyek harsogják, hogy az óhaj — csak óhaj!

Féltem a kerület szétosztásától a Kollégium jövőjét. Már most is hallhatók tiltakozások a Kollégium terhe viselése ellen a középiskolát fenntartó egyházak egyes vezetői részéről. Ez a tiltakozás a cselekedetig erősödnék a kerületnek részekre osztása esetén. Az élet nem mindig igazodik az ideális elgondolásokhoz. Makkai Sándor nem tudja elgondolni sem, hogy a Tiszántúlnak lehetnek olyan egységei, amelyek nem tartják teljesen világosnak és magától értetődőnek, hogy „a Kollégium továbbra is örökös

és közös kincse marad az egész tiszántúli reformátusságnak s fenntartásában az eddigi módokon és a mindenkor szükséges mértékben fogja kivenni részét ennek a területnek minden egyes lelke és valamennyi tényezője". Talán én sem tudtam volna el sem gondolni ezt, ha nem lennének tapasztalataim, ha nem hallottam volna ismételt kijelentéseket, kifakadásokat.

Fogyatékos gyarlósággal ezekben voltam bátor hozzászólni a tiszántúli egyházkerület felosztásának tervezetéhez. Nem a mindenképpen ellenzékeskedni akarás indított szólásra, hanem a lélek, mely félti azt, amit szeret, amit értéknek vall s amiért — úgy érzi, aggodásra van oka. Makkai Sándor ideális elgondolásait helyeslem, de a módot nem tudom magamévá tenni. A bajokat látom, érzem s azoknak meggyógyulását szívem szerint óhajtom, azonban félek, hogy az ajánlott orvosság nem vezet a kívánt jóra, sőt esetleg még rosszabbodást hoz. A felelősség-érzet őszinte lelkével mondtam, amiket mondtam.

(Kunmadaras.)

Tóth János,
református lelkipásztor.

A falusi lelkipásztor problémái

közül egyetleneggyel, az egyik legfontosabbal nézzünk szembe e sorokban.

Amelyik lelkipásztor a missziói munka egész vonalán dolgozni akar, az azt látja, hogy nagyon egyedül van.

Meg kell vallani, hogy ma is legelső követelmény, hogy templomi szószékeinkről tisztán, elegyítetlenül, korszerűen, biztos zengéssel hangozzék az Ige: vasárnap kétszer hirdesse azt a lelkipásztor, délután esetleg Káté- vagy Bibliamagyarázat formájában és semmiképpen se elégedjék meg egy imádság elmondásával; de ezzel és a keresztelek, esketés és temetés-távolról sem merül ki a lelkipásztori tevékenység. Elengedhetetlenül szükséges ma már, hogy minden egyházban vasárnapi iskola, gyermekistentiszelet, fiúkkal és leányokkal külön foglalkozás, tehát KIE- és Leánykör, Bibliaóra lehetőleg külön férfiak és nők, a téli félévben házi istentiszelet és rendszeres vallásos este legyen, amellet, hogy az egyéb teendőket, különösképpen pedig a családlátogatást nem hanyagolhatja el a lelkipásztor.

Kétségtelen, hogy mindezeknek az elvégzésére egymagában elégtelen a lelkész. Megfelelő segítő-társat ezidőszert a legkritikább esetben kap a lelkipásztor. Az tehát a legégetőbb kérdés, hogyan segítsen magán, hogy a munka a fokozódó igényeknek megfelelően lendületesen és eredményesen haladjon. Azt mondom, hogy nem is foglalkoztunk eddig eléggé komolyan ennek a kérdésnek a megoldásával. Egyrészt mi, lelkipásztorok magunk akartunk végéni mindent, másrészt beláttuk és hangoztattuk, hogy egymagunk képtelenek vagyunk minden munkára. Természetesen van olyan gyülekezeti missziói munka, melyet a lelkipásztor nem adhat ki a kezéből. Így például vizálykodó házások békítése, vasárnapi iskolai tanítás előkészítése, ifjúsági munkában a lelki nevelés, Bibliakör vezetése- vallásos estén az igehirdetés. Van azonban olyan munka, amelyre falun is találhatunk vagy nevelhetünk magunknak

segítőtársakat kellő utánjárással. A vasárnapi iskolai csoporttanítást például rá lehet bízni a falusi iskolát végzett, de a Biblia ismeretében és a vasárnapi iskolai tanításban kellő jártassággal bíró ifjakra, főként leányokra is. Hibánk volt eddig, hogy a képesítést a képesítéssel vettük azonosnak és csak okleveles egyént mertünk a gyermekek közé engedni s ha ilyen nem volt, akkor munkás hiányában nem folyt vagy vérszegény módra folyt a munka. Nem sokat ér az a vasárnapi iskola, amelyről azt jelenti a lelkész, hogy egy csoport van és abban 80 gyermek jár. Leánykörünk és Ifjúsági Egyesületünk lelkileg fejlett tagjait lehet, sőt kell foglalkoztatnunk és mint munkatársainkat felhasználnunk vasárnapi iskolában. A KIE serdülőcsoportot is rábízhatjuk kellő felügyelet mellett egy idősebb KIE-tagra, aki például népfőiskolát végzett. Azt látjuk, hogy ott virágzik jobban az ifjúsági munka, ahol a KIE-nek minél több tevékeny tagja van s ahol az ifjúsági vezető küldetést lát abban a maga számára, hogy élére áll faluja ifjúságának és maga járván elől jó példával, igyekszik azt lelkileg és szellemileg kiemelni mai elesettségéből. Természetesen nem lehet máról holnapra ilyen vezetőt állítani az ifjúság élére, vagy a vasárnapi iskolába; ehhez az szükséges, hogy az erre fogékony ifjút, vagy ifjakat magunk mellé vegyük, testvéri módon, lelki közelségben, imaközösségben éljünk velük éveken keresztül. Presbiteraink között is akadhat ilyen, ha főként a lelki rátermettséget nézzük. Bibliakörünkből föltétlenül lesznek vállalkozók, akik szemmel tartják az egyházközösség életét és felhívják figyelmünket minden olyan jelenségre, amelyik lelkipásztori beavatkozást igényel.

Presbiterainkat rá kell nevelni arra, hogy családjukban házi áhitatot tartsanak és idővel, szükség esetén másoknál is vállalják a házi istentiszelet elvégzését.

Amelyik lelkipásztor azt jelenti, hogy vallásos estén elejétől végig ő szolgált, egyrészt elhordozhatatlan terhet vesz magára, másrészt nem tudja olyan vonzóvá tenni a vallásos este műsorát, hogy hétről hétre megteljen az iskola. Az igehirdetésen kívül itt minden más számra más-más szolgálattevőt nyervehetünk meg, ha vállaljuk a fáradságot. Már pedig az eredmény érdekében vállalnunk kell.

Általában elmondhatjuk, hogy sokszor megállapítottuk mi, falusi lelkipásztorok már azt, hogy az aratnivaló sok, a munkás kevés, de vajjon kértük-e eléggé hathatósan az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába és megtettünk-e mindent, hogy munkatársakat nyerhessünk? Én azt hiszem, hogy nem. És itt kell sürgősen segíteni magunkon. Így oldódik meg a falusi lelkipásztor egyik nagy kérdése.

(Kocsord.)

Sípos Károly.

Hírek az egyházmegyéből

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Az őszi egyházmegyei gyűlés szeptember 29-én tartott meg a debreceni református egyház presbiteri gyűlés-termében. Dr. Szász Imre esperes és Dr. Szentpéteri Kun Béla gondnok elnöklete alatt, az egyházmegyei gyűlés alkotó-

lagjainak élénk érdeklődése mellett. Most jött nyilvánosságra a tisztújítás eredménye. A régi örállókat újra megtisztította bizalmával az egyházmegye: új tanácsbírók lettek: Szele Miklós, Ballay Aladár, Dr. Juhász Nagy Sándor, Dr. Kun Sándor, Molnár János és Nagy István, kik a közgyűlés színe előtt az esküt letették. Az 55 pontból álló tárgysorozat aránylag rövid idő alatt letárgyaltatott. Döntés két kisebb bírósági ügyet intéztek el.

I R O D A L O M

IV. számú pótjegyzék a református iskolák ifjúsági könyvtárjegyzékéhez (Budapest, 1942. Bethlen Gábor irodalmi és nyomdai Rt. nyomása) most jelent meg. A református Egyetemes Konvent 43—1942. sz. határozata alapította meg és ugyanez hivatalosan közzéteszi. A III. számú pótjegyzék anyagát (217) 777 új könyvcím közlésével bővít. Összesen 994 könyv címét tartalmazza.

Karácson András: Alkalmi énekek. Kiadja a békési Lőrántffy Zsuzsanna Nőszövetség. Ára 60 fill. Kapható a kiadónál. Karácson Andrást régóta úgy ismerjük, mint aki szeret énekelgetni. A most kiadott 24 éneke is ezt bizonyítja. Énekeinek legfőbb érdeme az, hogy gördülékények és könnyen énekelhetők. Természetes és egyszerű gondolatok sorakoznak fel bennük, ez alapon a „népies” jelzést méltán megérdemlik. Alkalomszerűségük szintén érdemük. Egy nagy kifogásunk azonban van ellenük. Minden szöveg a jól ismert dallamra énekelhető. A dallamokat azonban szerző nem elég körültekintéssel válogatta meg. — A szöveg és a melódia ugyanis sok esetben nincsenek harmóniában. Az alapgondolatot nemcsak a szövegnek, hanem a dallamnak is hordoznia kellene. Így pl. a hétfőn reggeli éneket a XC. zsoltár dallama helyett, a szombat reggeli ének dallamára (160. dicséret: „Mennybéli felséges Isten”) írtuk volna s viszont a szombat reggeli éneket a XC. zsoltár dallamára. A bőjti ének dallamát is a LXXXIX. zsoltár helyett más illetet volna inkább. Éppen így az egyik bűnbánati ének szövege és dallama nagy ellentétben áll: a CV. zsoltár dallamára, mely csupa ujjongás: visszásan hat ez az ének: „Félve kereslek óh Istenem... nincsen száma sok bűnömnek.” Ugyanígy kifogásoljuk a sebesült katona énekét a XLII. zsoltár dallamára; betegek énekét a CXXXVIII. zsoltár dallamára; beteg ágya mellett a CV. zsoltár dallamára; Hősök napján, CII. zsoltár dallamára s végül öregek énekét a XXXV. zsoltár dallamára. Szerző ha ezeket a jövőben elkerüli, az új énekeskönyvbe méltán fognak bekerülni egyes sikerült énekei. (Cantor.)

„Vasárnap délután” címen jelent meg Dr. Ecsedy Aladár új prédikációs könyve. A 200 oldalas könyvben az esztendő minden vasárnap és ünnepnap délutánjára találunk rövid és építő igemagyarázatot. A könyv ára 4 P, kötve 5-50 P. Megrendelhető a szerző címén: Tahitótfalu, Pest vm. Kapható az összes egyházi jellegű könyvkereskedésekben. Mindenik dolgozat egy-egy alapos vázlat, melynek kivált kezdő igehirdetők sok hasznát vehetik. Bibliaköri munkánál is jól felhasználható. A beszédekben tervszerűség van: a vázlatok logikusak; a téma felfogása mindig derült életszemléletre vall. Jó szívvel ajánljuk.

A Levéltári Útmutató komoly méltatásáról olvasunk a Pannonhalmi Szemle folyó évi III. számában. Dr. Vanyó Tihamér, az ismert nevű bencés történetíró megállapítja, hogy „eddig nem volt oly levéltártani munka, amely a levéltárak elméleti és gyakorlati kérdéseivel a mai követelményeknek megfelelően megismertette bennünket. A magyarországi református egyház oly Levéltári Útmutatóval ajándékozta meg a magyar irodalmat, amely úttörő fontosságú és egyházi vonatkozásai miatt kiválóan alkalmas a mi (római katolikus!) levéltári kérdéseink magasszínvonalú, csalhatatlan eligazítására is”. Az Útmutató — mondja az e kérdésben katolikus részről igen jártas és jónévű tudós — „nagy szakszerűséggel és gyakorlatiassággal, az illetékes kül- és belföldi irodalomnak gondos felhasználásával és idézésével, részletesen foglalkozik a levéltár fenntartásával, kezelésével, rendezésével és selejtezésével. A magyarországi református egyház ezzel történeti érzékének, önértékének és önbecsülésének komoly, maradandó és tiszteletet kívánó jelét adta”. Mivel ilyen, mindenre kiterjedő Levéltári Útmutató — római katolikus részről — még nincs, ezért a katolikus helyi egyháztörténetírás fellendítésére és a katolikus levéltárak eredményes rendezésére melegen ajánlja Dr. Vanyó Tihamér, a mi Útmutatónkat.

Hisszük, hogy ez az elismerés nem egyszerű udvariassági tény és jólesik a mai világban és a mai felekezeti viszonyok mellett, hogy egymás értékeiről elismerőleg is lehet, sőt kell nyilatkozni.

H A L O T T A I N K

Péchy László emlékezete

A nagykarolyi egyházmegyét nagy veszteség érte kiváló gondnokának: péchújfalusi Péchy Lászlónak elhunytával.

Politikai pályán indult el; a vármegyénél kezdte. Hozzánk egészen ismeretlenül, a Kossuth Ferenc-féle politikai éra idején került, mint járási főszolgabíró. Első dolga volt kapcsolatokat teremteni az egyházak vezetőivel. Ezúton mindig tudta, mi a közönség igazi érdeke; merre igazodik a közhangulat. Kezeit állandóan a közélet útőerén tartotta. Kifogástalan jellemével, okos előrelátásával, tapintatos magatartásával még politikai ellenfeleit is megnyerte. A járás közönségének hamarosan első vezérémbere lett. Az egyházmegye tanácsbírájává választotta... Majd az oláh uralom kétfelé szakította a vármegyét is, az egyházmegyét is. Az anyaországnál maradt vármegye és egyházmegye szervezetlenül, vezetők nélkül maradt. A közbizalom már ekkor oly nagy volt iránta, hogy a csonka egyházmegye egyhangúlag őt ültette a gondnoki székbe.

Ezt az állását utolsó lehelletéig, azaz 1942. évi szeptember 21-én bekövetkezett haláláig megtartotta. Nyíltan hirdette, hogy „református ember nézve nincs nagyobb megtiszteltetés, mintha egyházi tisztségre választatják”. A gondnoki hivatalt nagy buzgósággal, körültekintéssel és tapintattal vitte, csaknem 20 éven keresztül. Ebben az állásában már szélesebb tér nyílt tevékenysége számára. Népszerűsége messzebbre terjedt; ez kihatással volt politikai pályafutására is, mert hamarosan a csonka vármegye kormánybiztosa, majd főispánja, sok kitüntetés birtokosa lett. A közügyek intézésére nagy rátermettséggel bírt. A tanácskozások vezetésének mestere volt. Működése sokirányú és sikereiben gazdag volt. Az új megyeházat, kórházat, takarékpénztárt és más közintézményeket ő létesítette. Tevékenysége kiterjedt közelre és távolra, nagyokra és kicsinyekre. Jóakarátú támogatását igen sokan élvezték. Az ügyes-bajos embereken segített, hacsak lehetett. Tehetségét, magas állását egyháza, nemzete virágoztatására használta. Sikereiben gazdag élete végén elmondhatta: „Non omnis moriar, quia exegi monumentum aere perennius.” Emléke soká élni fog.

közöttünk. Temetése 1942 szeptember 24-én ment végbe, igen nagy közönség részvételével.

(Nyírbátor.)

Id. Szigethy Gyula,
ny. református lelkész.

K Ü L Ö N F É L É K

A máramarosugocsei generális vizitációról hoztuk magunkkal s közöljük megörökítés céljából az alábbi nagy-értékű oltalomlevél hiteles másolatát:

Mi Fejedelem Felső Vadászi Rákóczi Ferenc, nemes Sáros Vármegyének örökös Fő-Ispánja.

Adgyuk tudtára mindeneknek, a Kiknek illik ez mi levelünknek rendiben. Hogy mivel a Fekete Ardó Lakosok megértvén Edes Hazánk felszabadítása mellett való indulásunkat; hozzánk és Edes Hazánkhoz való, hűségüket magok megjelenéseikkel bizonyítván, kivánták protektionális levelünket is, mind Jóságok, mind Személyek iránt, kiket méltóknak itilben; ezen Petsétes Protectionális levelünk által hűségünk alatt való mind Lovas és Gyalog, Tiszteinknek és Hadainknak közönségesen parantsolgyuk, sem Jóságokban, sem Személyekben, házokban, házokon kívül, erdőn avagy mezőkben levőkben, Templomokban, Parokhiájokban, Scholákjokban, egy szóval semmi névvel nevezendő Jóságokban meg ne károsítsák, károsítsassák; máskint valakik ezen Parantsolatunk ellen tselekesznek, és a meg irt helynek lakosait, a meg nevezet Jóságokban avagy Személyekben meg-háboríttyák, háborítalttyák, avagy károsíttyák és károsítotttyák; Kemény büntetésünket el-nem kerülük. Sőt életük is el-vész érlette.

Költ Táborunkban, az Vetési mezőn lévőben.

Die 27. Augusti Anno 1703.

Rákóczi Ferencz m. p.

A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem kapunyitása az elmúlt szombaton, szept. hó 26-án folyt le. Ez alkalommal tartatott először az évnyitó istentisztelet az új egyetemi templomban, hol d. e. 10 órakor Dr. Czeglédy Sándor theologiai professzor hirdette az Igét. Az évadnyitó egyetemi közgyűlésen D. Dr. Kállay Kálmán lelépő rektor számolt be az elmúlt iskolai évről; majd az új rektor, Dr. Haendel Vilmos tartotta meg székfoglaló értekezését. Tanévnyitó beszédet mondott Dr. Szentpéteri Kun Béla jogi dékán. Örömmel állapítjuk meg, hogy az évnyitó istentiszteleten a hatalmas méretű egyetemi templom szépen megtelt ifjúsággal és a városból érkező s az egyetem iránt meleg rokonszenvet tápláló közönséggel.

Dócei Leánykollégium. Méltán megérdemelné hivatalosan is ezt az elnevezést a debreceni református egyház Dócei Leánynevelőintézete. Elemi iskola, polgári leányiskola, teljes leánygimnázium, tanítónőképzőintézet és internátus foglalnak benne helyet; a legtöbb osztály párhuzamos, de van A), B), C) tagozat egyes alsóbb osztályokból. A növendékek létszáma szeptember hó végén 1748 (egyezerhatszáznegyvennyolc); bár az igazgatóság arról értesített, hogy a beiratások még mindig nincsenek lezárva. A Dócei Leánykollégium most, szeptember hó folyamán megválasztott új tanárai lettek: Paál Erzsébet a polgári leányiskolánál, Ördög László, Dr. Rácz Jenőné Harsányi Margit, László Géza, Csajkos Éva és Vágner Éva a leánygimnáziumnál és Dr. Rácz Jenő vallásos tanár a tanítónőképzőintézetnél. Áldást kívánunk az intézetre s órállóira.

Árvanap lesz október második vasárnapja. Az Országos Zsinat 1447—1937. számú rendeletével úgy intézkedett, hogy ... október második vasárnapját árvanappá nyilvánítja, amelyen mind az istentisztelet alkalmával, mind mind-n alsó- és középfokú tanintézetben tartandó iskolai ünnepélyen az egyház szociális kötelességei és ebben a vonatkozásban az Országos Református Szeretetszövetség hivatása és munkája tárgyaltassanak; a perselypénz és az iskolai ünnepélyek bevétele addig, míg az egyetemes egyház a szeretetmunka intézményes végzését maga fogja vezetni, az Országos Református Szeretetszövetségnek szolgáltatandó be... A Szeretetszövetség kéri az összes lelképásztorokat és iskolai hatóságokat, hogy e határozat értelmében eljárni s a perselypénzeket és az iskolai ünnepélyek jövedelmét október 31-ig a központi pénztárba beküldeni sziveskedjenek. A „Szeretetszövetség” című lapban, mely szeptember hó végén küldetik szét, lesz egy melléklet, amely

árvanapi gondolatokat közöl és amely csak a lelkészi példányokban lesz elhelyezve egy befizetési lappal együtt. Sohase volt nagyobb szüksége az árváknak a támogatásra, mint a mai nehéz időkben.

A második lelkészképző vizsgálatok szeptember hó 23—24—25. napjain tartattak meg a debreceni református Kollégiumban. Összesen 23 ifjú jelentkezett, kik közül jelesen képesítették: Kerekes János és Szabó Sándor; jól képesítették: Kéri Sándor, Papp Béla; képesítették: Egeresi László, Görömbey Károly, Illés Lajos, Kiss Lajos, Lénárt Gyula, Pázsit József, Péter-Szarka László, Rédei József, Kovács József, Munkácsy György, Szilveszter György és Vécsy Gyula. A legközelebbi alkalommal tartandó vizsgálaton teendő javításra utasítottak heten. (Sajnos, feltűnő nagy szám ez!) A képesítést nyert ifjakhoz Püspök urunk intézett az Oratóriumban kibocsátó beszédet, melyet Lapunk mai számának vezetőhelyén teljes terjedelmében közlünk.

A Magyar Református Külmisziói Szövetség 1942 októberében nyitja meg Külmisziói Iskoláját, amelyben a külmisziói munkára jelentkezők előkészítését kezdi meg. Elsősorban a mandzsúriai, mohamedán és az oroszországi magyar-rokon népek számára képez ki misszionáriusokat. A Külmisziói Iskola támogatására, a misszionárius jelöltek előkészítésének megkönnyítésére szánt természetbeni vagy pénzbeli adományok a Szövetség címére: Budapest, IX., Kálvin-tér 8. II. 17. küldendők.

Gyülekezeti Munkáképző Tanfolyamot létesít a Magyar Református Külmisziói Szövetség Külmisziói Iskolájával kapcsolatban. A tanfolyam október elején nyílik meg. A kiképzés két esztendőig tart. A tanfolyam díja félvényként 10 P. Jelentkezhet minden gyülekezeti munkás. Bővebb tájékoztatást ad a Külmisziói Szövetség: Budapest, IX., Kálvin-tér 8. II. 17.

Az Oroszországban élő magyar-rokon népek missziójával foglalkozott utolsó ülésén az Egyetemes Konvent. A munka megindításával kapcsolatos előkészítő munkálatokat a Magyar Református Külmisziói Szövetségre bízta.

HIVATALOS ÉRTEŚÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5470—1942. szám.

TÁRGY: Légítámadást követő nap tanítási rendje.

KÖRLEVEŁ

valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságához és a nagytiszteletű iskolaszéki elnökök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 110.941/1942. V. 1. sz. a. és az egyetemes konventi elnökség 9104/1942. sz. a. kelt leírata alapján utasítom a rendelkezésem alatt álló nép-, tanonc-, közép- és középfokú iskolák igazgatóit, hogy légítámadások esetén a tanítások időtartamára és munkarendjére vonatkozóan a következőkhez igazodjanak: 1. Amennyiben az illető helység lakossága a tanítási napot megelőző éjszaka kénytelen volt légítámadás következtében legfeljebb három órát az óvóhelyen tölteni, a tanítás megkezdésének időpontja délelőtt 10 óra. Ilyenkor a fennmaradó tanítási idő alatt valamennyi arra a napra kitűzött tanítási tárgy sorra kerül arányosan csökkentett időterjedelemben. 2. A 3 órán felül tartó éjjeli légítámadás esetén a tanítás a légítámadást követő nap egész délelőttjén szünetel. Mindkét esetben gondoskodni kell azonban a vidékről beérkező tanulók, továbbá a 8 órakor, vagy 8 óra előtt iskolába érkező egyéb tanulók elhelyezéséről és felügyeletéről. 3. Az olyan tanulók iskolai mulasztását, akik légialtalmi segédszolgálat teljesítése következtében maradnak el a tanítási idő bizonyos részéről, minden megokolt esetben igazoltnak kell tekinteni. Ugyancsak igazoltnak kell elfogadni azoknak a tanulóknak a mulasztását is, akik gyengébb idegzetük miatt, vagy a légiveszélynek jobban kitétt lakóhelyük következtében a légítámadást erősebben megsínylették. A tanulóknak minden esetben lehetővé kell tenni, hogy az elmulasztott tanítási anyagot pótolhassák. Felhívom az igazgató és iskolaszéki elnökök urakat, kérjék fel a Légialtalmi Liga illetékes kerületi vezetőjét, hogy a tanulóknak lég-

eszközökre szükség van, az esetleg napközben bekövetkező légvédelmi riadót a harangok félreverésével kell jelezni.
Debrecen, 1942 szeptember 30.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

Pályázati hirdetések

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzé kell tenni és a Kiadóhivatal címére (Debrecen, Kálvin-tér 17., Püspöki Hivatal, Postafiók 65.) kell beküldeni.

Hirdetési díj millimétersoronként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2— pengő.

Báránd református egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet az újonnan szervezett VIII. sz. tanítói állásra. Fizetés és köteleességek törvény szerint. Pályázhatnak nőtanítók. Pályázati határidő október 21. Pályázati kérvények válaszbélyeggel felszerelve Református Lelkészi Hivatal, Báránd címre küldendők.

A **hajdúhadházi** református egyházközség az *organista-kántori* állásra augusztus 15-én meghirdetett pályázatot a pályázók számának elégtelensége miatt folyó évi október 10-ig meghosszabbítja. A hajdúhadházi református lelkeszi hivatal.

A **hajdúhadházi** református egyházközség pályázatot hirdet a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyásától feltételezetten egy nyugdíjazás folytán megüresedett *tanítónői* állásra. Fizetés törvényszerinti, melyből természetbeni javadalom 12 értékegység és 60%-os államsegély. Köteleessége a presbitérium által kijelölt osztály vagy osztályok vezetése mellett mindennemű belmissziói munkában való részvétel. Amennyiben ezen állás helyben működő természetbeni javadalommal nem rendelkező tanítónővel töltetik be, úgy annak állására hirdetünk pályázatot, melynek javadalma 10%-os helyi készpénz és megfelelő államsegély. Mindkét állás összes készpénzjavadalmát a központi illetményhivatal fizeti. Pályázati határidő a lap megjelenésétől számított 21 nap. Pályázatok Molnár Zoltán református lelkeszi, iskolaszéki elnök címére küldendők.

Konyár református egyházközsége pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Javadalom egyháztól: természetbeni lakás kerttel, 8 kat. hold 93 □-ól szántóföld, 1 kat. hold 32 □-ól rét, 22-24 q rozs, 18 q tűzifa, 14 kg só, évi 150 pengő organizációs díj. Községtől: 4 kat. hold 800 □-ól legelő, 16-32 P készpénz, 200 kévé nád. Fizetékiegészítő államsegély. Értékegység 35 és évi 166-32 P készpénz. Köteleességek: a kijelölt osztály vagy osztályok vezetése, kántori teendők törvényszerinti végzése, dalárda vezetése, lelkeszi és tanítók szükség szerinti helyettesítése, missziói munkában segédkezés. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő a megjelenéstől 21 nap. Szabályszerűen felszerelt kérvények válaszbélyeggel, Református Lelkipásztori Hivatal, Konyár (Bihar m.) küldendők. (Konyár a Debrecen-Nagyvárad vonalon fekszik.)

Mérek református egyházközsége, lemondástól feltételezetten, pályázatot hirdet a *II-ik számú tanítónői* állásra. Fizetés és köteleesség törvényszerű. A falu négyezer lelkes, Nagykároly mellett fekszik, villanyvilágítása van, orvos, patika helyben. Az álláshoz jó helyen fekvő, szép lakás tartozik. Pályázati határidő megjelenéstől számított 21 nap. Kérvények: Református Egyház, Mérek címen küldendők.

A **nyírmeggyesi** református egyházközség hadbavonult *tanítója helyettesítésére* férfi- vagy női tanerőt keres 7 napos határidővel. Fizetés 20% helyi hozzájárulás és államsegély.

A **Vámospéteri** református egyházközsége két *tanítójának helyettesítésére* katonai szolgálatuk tartamára pályázatot hirdet. Köteleessége és fizetése törvényszerű. Pályázhatnak férfiak és nők. Állás azonnal elfoglalandó.

TARTALOM:

Révész Imre: „Nullbrüder“
Tóth János: Hozzászólás
Sipos Károly: A falusi lelkipásztor problémái
Hírek az egyházmegyékből — Irodalom — Halottaink — Különfélék — Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetések — Hirdetések

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1942—2462

Főzéshez, fürdéshez, szobafűtéshez

A Gáz

a legjobb, legolcsóbb, legtisztább;
a legkényelmesebb;
a leggyorsabban kezelhető;
melege pontosan szabályozható;
számlaértéke egy hónappal később
ben fizetendő.

Fűzők, tűzhelyek, autogeyserek, fürdő- és fűtőkályhák olcsón kaphatók.

Díjtalan felvilágosítások, készülékek bemutatása, költségvetés.

BATHYÁNY-UTCA 17. SZ.
Telefon: 28-53. sz.

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS
VILÁGÍTÁSI VÁLLALATA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés
DEBRECEN
TELEFON: 20-06 és 15-48

Alapította:
Sesztina János
1819-ben.

IPARI-, MEZŐGAZDASÁGI-, HÁZTARTÁSI-,
GÁZOLTALMI- és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Betéteket előnyösen gyümölcsöztet és azonnal kifizet. Kölcsönöket állandóan folyósít. — Mint a Futura főbizományosa, foglalkozik a termény-üzlet minden ágával. TELEFONOK:
Bank: 19-70. és 22-32. Terményszak: 28-66. szám.

Papi palástot és süveget

a közismert, közkedvelt hivatalos O. R. L. E. palástokat
jutányos áron készíti

Szénási Sándor
Hódmezővásárhely, Tavasz-u. 20. sz.

JÓ MINŐSÉGI PONTOS MUNKA! KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!
Református Iparos.

A "TAKARÉKOSSÁG" KERESKEDELMI RT.

kötelékébe tartozó cégek ma is változatlan feltételek mellett s zavartalanul állanak rendelkezésére mindazon mt. vásárlóknak, kik mindenkor pontos fizetményeik igazolására érvényes vásárlási utalvánnyal rendelkeznek!

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA
ORGONA- ÉS HARMÓNÍUMGYÁR RT.
PÉCS, József-u. 30.

1867—1942.
75. év

Orgonák, harmóniumpok javítása, átépítése, új homlokzatsípek, villamos fűtőberendezések. — Múltányos feltételek, művészi kivitel.

